

Розвиток управлінських конфліктів за стадіями життєвого циклу

Період існування конфлікту, так само як і підприємства, поділяють на декілька основних етапів (народження, зростання, зрілість, занепад), кожному із яких притаманні свої характеристики (рівень напруженості, обсяги ресурсів на функціонування конфліктів, перешкоди для розвитку конфліктів, умови для розвитку конфліктів, кількість конфліктуючих сторін, обсяги позитивних та негативних наслідків конфлікту тощо).

Так само як і всі підприємства і інші соціально-економічні суб'єкти та об'єкти, управлінські конфлікти проходять етапи життєвого циклу, серед яких виділяють такі стадії: передконфлікт, конфлікт та постконфліктна ситуація або передконфліктна ситуація (тобто стан справ напередодні конфлікту) зазвичай, вже тоді існують передумови конфлікту. При цьому на стадії передконфлікту виокремлюють та етапи як: зародження, дозрівання та інцидент. На стадії конфлікт є тільки етап зіткнення. Стадія постконфліктна складається зі етапів: розвитку конфлікту та наслідки конфлікту.

Загалом, як показав практичний аналіз діяльності підприємств, на різних етапах життєвого циклу може змінюватись і структура та складність конфлікту. Нас початковому етапі конфлікт як правило є простим, а кількість його учасників невеликою, крім того конфлікти виникають міжособистісні або внутрішньо особистісні, а з часом переростають у складні та міжгрупові. При цьому можуть бути формальні міжгрупові та неформальні міжгрупові в залежності від статусу груп, які беруть участь у конфлікті. На стадії припинення конфлікти знову схильні спрощувати свою структуру. На цьому етапі основний конфлікт вирішений і залишаються вторинні конфлікти, які можуть починати формувати свій новий життєвий цикл. Особливо це притаманно для внутрішньоособистісних та міжособистісних конфліктів, які виникають на основі незадоволення окремих учасників конфлікту розв'язанням попереднього конфлікту (основного) так як це зображено на рис. 1.

Проаналізовані та виокремлені особливості життєвого циклу конфлікту наведено в табл. 1.

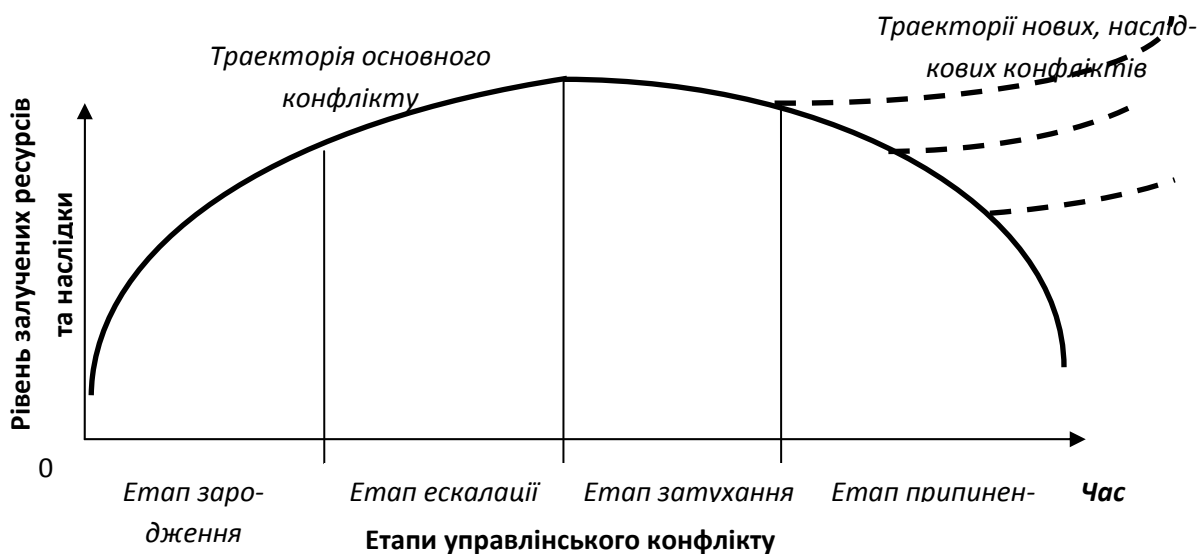

Рис. 1. Життєвий цикл управлінських конфліктів із утворенням нових видів конфліктів

Життєвий цикл управлінського конфлікту

Ознаки конфлікту на різних етапах ЖЦК	Зародження	Ескалація	Затухання	Припинення
Поведінка учасників	Поява мотивів та учасників конфлікту	Поява нових учасників та нових мотивів, утворення груп, зростання солідарності у групах	Зменшення кількості учасників, розпад окремих груп, між групами pojawiaються розбіжності	Мінімальна кількість учасників, велика кількість відмінностей між колишніми партнерами
Зміна виду та структури конфлікту	Домінують міжособистісні, внутрішньоособові, прості за структурою	Переростають у міжособистісні та міжгрупові, складні конфлікти	Все ще домінують складні міжособистісні та міжгрупові конфлікти	Переважають міжособистісні та внутрішньоособистісні прості конфлікти
Обсяг ресурсів	Незначний	Значний	Мінімальний	Відсутній
Домінуючі чинники та ознаки конфлікту	Приховані	Явні	Приховані / явні	Приховані / явні
Кількість учасників	Незначна	Максимальна	Значна	Мінімальна
Інтенсивність	Мінімальна	Істотно зростаюча	Спадаюча	Затухаюча
Обсяг можливих втрат	Мінімальний	Значний	Значний	Значний / мінімальний

Загалом науковці виокремлюють різноманітні етапи та стадії життєвого циклу конфліктів, які відрізняються назвами та кількістю. Однак всі сходяться на думці, що управлінський конфлікт розвивається за певною траєкторією, набираючи властивої їм форми. Тому у різних управлінських конфліктах і різних груп конфліктів (управлінські, виробничі, функціональні) життєвий цикл, як правило, унікальний, властивим лише їм. Доцільність побудови життєвого циклу і визначення форми розвитку конфліктної ситуації полягає у формуванні ефективних методів управління конфліктами.

Існує велика кількість модифікацій життєвих циклів, в залежності від типу конфлікту, підприємства, де виникає конфлікт, середовища конфлікту тощо. Наприклад, життєві цикли різняться за тривалістю. Деякі управлінські конфлікти мають життєвий цикл декілька секунд (конфлікти у громадському транспорті, конфлікт із випадковим телефонним співрозмовником), інші декілька місяців (конфлікти між керівниками підрозділів за пріоритетність при постачанні ресурсів, вибір товарної номенклатури для збуту тощо), а ще інші тривають протягом декількох років, століть, тисячоліть.